

OECD *Multilingual Summaries*
OECD Economic Surveys: Estonia 2019
Summary in Estonian

Lugege tervet raamatut: 10.1787/f221b253-en

OECD Economic Surveys: Estonia 2019
Eestikeelne kokkuvõte

© OECD

Käesolev kokkuvõte ei ole OECD ametlik tõlge.

Käesoleva kokkuvõtte kasutamine on lubatud OECD autoriõiguse ja originaalse väljaande pealkirja mainimisel.

Erinevates keeltes kokkuvõtted on väljavõtted OECD esialgsest inglisi- ja prantsuskeelsest väljaandest.

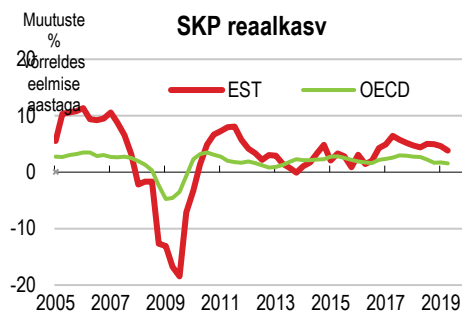
Disclaimers: <http://oe.cd/disclaimer>

Kasv on tugev, kuid aeglustuv

Eesti majandus toimib jätkuvalt hästi, ehkki majanduskasv on mingil määral aeglustuv. Majanduskasv võiks olla siiski kaasavam ja ruumi on veel suurendada kulutusi valdkondades, mis toetavad pikaajalist ning õiglast majanduskasvu.

Eesti on jätkuvalt kiirelt koondunud. Endiselt tuleb käsitleda mitmeid heaoluküsimusi: ebavõrdne sissetulek, tervise ja keskkonna kvaliteet ning ebavõrdus muudes eluaspektides, mis varieerub piirkondade ja haridustasemetel, sugude, linna- ning maapiirkondade vahel. See uuring keskendub sellele, kuidas suurendada tootlikkust, võttes kasutusele digitaal tehnoloogiad, et saavutada suurem ja kaasavam majanduskasv.

Joonis 1. OECD standardite kohaselt on majanduskasv suur

Allikas: OECD analüütiline andmebaas.

Majanduskasvu suurenemine aeglustub, aeglustades palkade suurenemist ja inflatsiooni, kuna rahvusvaheline nõudlus pehmeneb ja sisemine surve alaneb, eriti ehituses. Väljavaadet võivad ohustada välised sündmused, nagu ülemaailmse kaubanduse pinged.

Tabel 1. Majanduskasv on endiselt suur

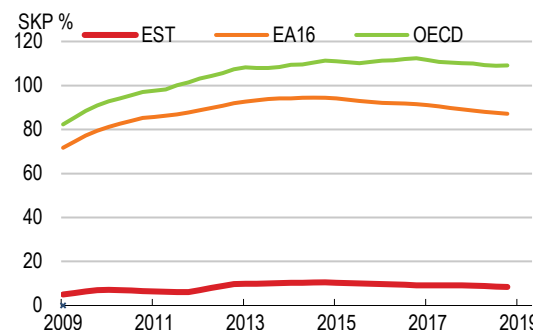
(aastane kasvumäär, kui pole täpsustatud)	2018	2019	2020
SKP turuhindades	4,8	3,2	2,2
Eratarbimine	4,4	2,7	3,2
Valitsemissektori tarbimine	0,8	2,4	1,5
Kapitali kogumahutus põhivarasse	0,9	14,1	1,7
Kaupade ja teenuste eksport	4,3	4	1,1
Kaupade ja teenuste import	5,7	3,8	2,2
Tööpuuduse määr (% tööjõust)	5,4	5	5,1
Ühtlustatud tarbijahinnaindeks	3,4	2,4	2,3
Jooksevkonto saldo (SKP %)	2	1,4	0,9
Üldine valitsemissektori finantstasakaal (SKP %)	-0,6	-0,3	-0,4

Allikas: OECD majandusväljavaate 106 andmebaas.

Eelarvepoliitika on olnud enamasti ettevaatlik, mille tulemuseks on väiksem võlg OECDs. Viimasel ajal on eelarvepoliitika muutunud tsüklilisust soodustavaks, mida tuleks vältida. Tuleks lubada automaatsete stabilisaatorite vaba toimimist ja tugeva languse korral kasutada erandklauslit. Kinnisvaramaksu baasi laiendamine eluaseme kinnisvarale ning suuremad keskkonnamaksud ja -tasud võiksid osaliselt rahastada pikaajalisi kulutusi taristu, tervishoiu ja sotsiaalkindlustuse valdkonnas ning võimaldaksid kärpida tööjõu- ja tarbimismakse. Rahapoliitika on toetav, kuna majanduskasv aeglustub.

Kavandatavad muudatused pensionisüsteemis kujutavad endast riske. Ettepanek lubada loobuda eraõiguslikult hallatavast pensionisüsteemi teisest sambast ja rahaliste vahendite ennetähtaegne väljavõtt suurendaksid valitsuse tulusid, kuid võivad ohustada makromajanduslikku stabiilsust ja pensioni piisavust tulevikus. Pealegi ei ole kavandatud muudatuste tagajärgi korralikult hinnatud. Raha väljavõtt enne pensionile jäämist ei tohiks olla lubatud ja pensionifondid peaksid olema läbipaistvamad oma kuludes ning ka paremini hallatud, et saavutada suurem efektiivsus ja tulu.

Joonis 2. Valitsuse üldine võlg on väga väike

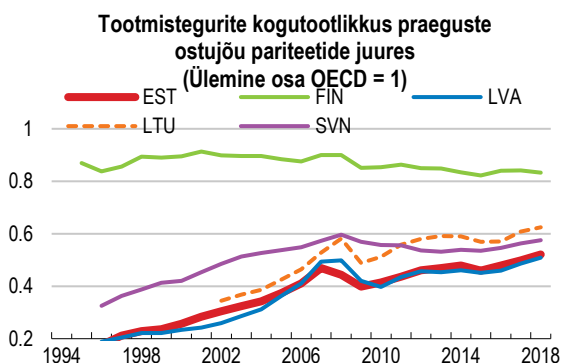
Allikas: OECD analüütiline andmebaas.

Rahapesu küsimustega tegeletakse. Finantsjärelevalveamet sulges Versobanki ja Danske Banki Eesti haru pärast rahapesuvastaste reeglite rikkumist. Finantsjärelevalveamet ja finantssektor teevad koostööd, et rakendada vajalikke kontrolle ja vastumeetmeid, et takistada uusi rahapesu intsidente. Valitsus tegeleb õigusraamistiku puudustega, et võidelda rahapesu vastu. See peaks hõlmama endas trahvide suurendamist hoiatava tasemeni ja lubamist prokurööril rahapesu kahtluse korral vara arestida. Panganduse järelevalve valdkonnas on Põhja- ja Baltimaade koostöös arenguroumi.

Majanduskasvu peaks juhtima tootlikkus

Eesti on omaks võtnud ärisõbraliku normatiivraamistiku ja kaalub võtta tehisintellekti jaoks kasutusele eesrindlike reguleerimisvahendeid. Siiski on tootlikkuse suurenemine aeglustunud, kuna üleilmne majanduskriis ja vahe tippsooritajatega on suur. Äride digiteerimine pakub paljulubavat võimalust üldise tootlikkuse tõstmiseks. Täiendav automatiseerimine on kasvavate tööjõukulude ajal konkurentsivõime suurendamise juures oluline.

Joonis 3. Tootlikkuse kasv on aeglustunud

Allikas: OECD majandusväljavaate 106 andmebaas.

Eesti on valitsusteenuste digiteerimise esirinnas ja on loonud mitmeid kohalikke IKT suureväärtuslikke iduettevõtteid. Riik peaks digimajanduse turgutamiseks kasutama neid peamisi tugevusi. Valdakonna digimajanduse poliitika peaks olema terviklik ja peegelduma valitsuse dokumentides ning nende rakendamist tuleks jälgida.

Oskused on digitaal tehnoloogiate tootlikkuse kasvu suurendamiseks olulisima tähtsusega. Kõrghariduse omandamine ja oskused annavad tugeva aluse, et digitaliseerimisest võimalikult palju kasu saada. Umbes pooli Eesti töökohti ähvardab automatiseerimise või oluliste muudatuste oht. Kõrgete kvalifikatsioonidega ja ajakohaste oskuste tagamine on digitaal tehnoloogiate tootmispotentsiaali suurendamise ja kasumi võrdset jagamise keskses. Töötuskindlustushüvitise suurendamine võib anda töötule oskuste edendamisel tugevamaid stiimuleid, et osaleda koolitustel.

Digitaal oskused paranevad, kuid IKT õpetamiskvaliteet varieerub üldhariduskoolide vahel ja paljud õpetajad tunnevad end ettevalmistamata. Täiskasvanuharidus ja -koolitus vajavad hoogu ning tööandjad võiksid võtta rohkem vastutust oma töötajate koolitamise eest.

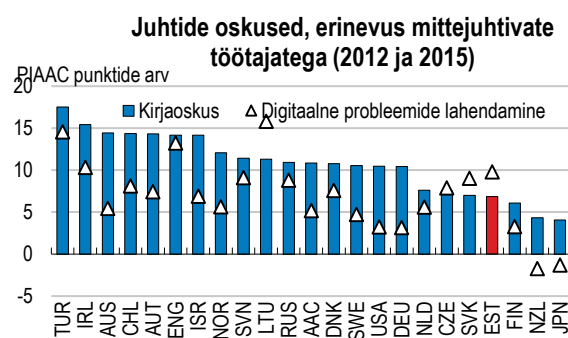
IKT tegevused lastele peaksid olema kavandatud nii tüdrukute kui ka poiste

ECONOMIC SURVEY OF ESTONIA 2019

huvidest lähtuvalt, et suurendada IKT naisspetsialistide arvu. Üldine IKT spetsialistide pakkumine on nõudlusele järele jõudmas, kuid tööhõive on IKT sektorile väga kontsentreeritud. Traditsioonilised tööstused jäävad maha, aeglustades tõenäoliselt oma tootlikkust tõstvat digiteerimist.

Parandada võiks juhtide valikut ja juhtimistava. Juhtidel on digitaalsel üleminekul suur roll, et algatada toodete ja tehnoloogia uuendamisi, ning nad vastutavad inimkapitali arendamise ja sellele ülesannete määramise eest. Eesti juhtidel on võrreldes teiste riikidega madal oskuste kvaliteet ja ettevõtjad ei kasuta piisavalt ära kõrgetasemelisi töövõtteid, et suurendada tööl tootlikkusnäitajaid ja oskuste kasutamist.

Joonis 4. Juhtide oskuste kvaliteet on madal

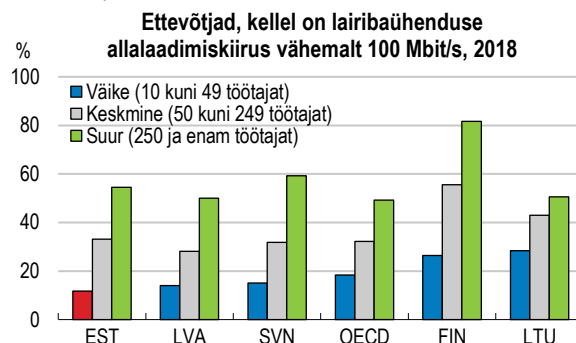

Märkus. Valdakondliku koosseisu kontrollimine.

Allikas: OECD arvutused põhinevad OECD täiskasvanute oskuste uuringul (2012 ja 2015).

Valdakonna digiteerimine on esmane ülesanne. Ligipääs ülikiirele lairibaühendusele on üks digitaal tehnoloogiate kasutuselevõtu kitsaskoht, eriti väikeste ettevõtjate jaoks.

Joonis 5. Vähestel ettevõtjatel on ülikiire ühendus, 2018

Allikas: OECD IKT äriksutuse andmebaas.

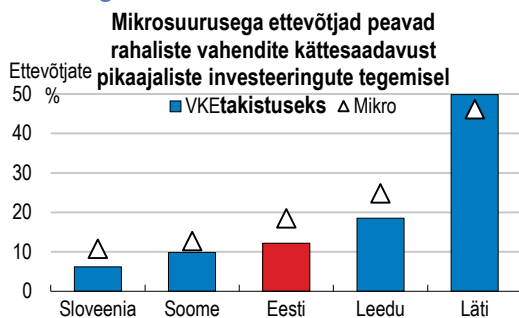
Digivahendite omaksvõtt annab Eesti äridele hooga võimaluse. Suurandmed, asjade internet ja tehisintellekt on digitaalset arengut vedavates riikides tänapäevase tööstuse esirinnas.

Väikeettevõtjad takistavad tootlikkuse suurendamist digivahendite kasutuselevõtu kaudu. Enamik ärisid ei jõua sinnamaani, kus digivahendite püsivahend on taskukohane. Digitaalne koostöö kutseühenduste ja IKT klasterite vahel suudaks leevendada seda probleemi ühinemiste ja ühiste äriüksuste näol.

Vähene teadlikkus digivahendite rakendamise võimalike kasude ja rakendamist vajavate erinevate vahendite kohta on digitaalse ülemineku kitsaskoht. Digitaaldiagnostika valdkonnas tuleks vähendada bürokraatiat ning kasutuselevõtu määra ja edulugusid tuleks paremini levitada.

Pikaajalise investeerimise osas on takistuseks vähene rahastus, eriti tagatise puudulikkus uute ja maaettevõtjate seas. Võrreldes teiste riikidega lükatakse paljud VKEde laenuaotlused tagasi või paljud, kartes tagasilükkamist, seda ei taotlegi. Tuleks uurida alternatiivseid rahastamisallikaid.

Joonis 6. Rahaliste vahendite kättesaadavus takistab väiksemate ettevõtjate pikaajalisi investeeringuid, 2017

Allikas: EIP uuring.

Majanduskasvu kasud tuleb jagada võrdsemalt ja see peab olema keskkonnasäästlikum

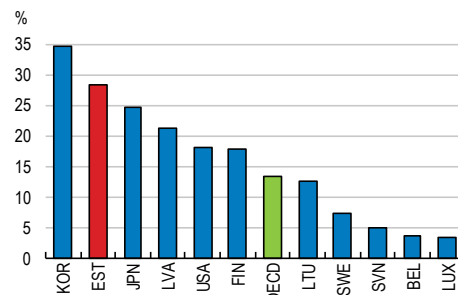
Kiire majanduskasv ei toonud tulu kõigile ühiskonnarühmadele.

Sissetuleku ebavõrdsus on peaaegu OECD keskmine, kuid sotsiaalsed ebavõrdsused, sh eluga rahulolus või tervisenäitajates, on mõnes valdkonnas suured: linna- ja maapiirkondade vahel, eri piirkondade lõikes, meeste ja naiste, kvalifitseeritud ja oskusteta tööjõu ning kodanike ja mittekodanike vahel. Kogu elanikkond peaks

olema ravikindlustusega kaetud ja selle mittedaajaid tuleks julgustada seda taotlema.

Sooline palgalõhe on OECDs suuruselt teine. Töötajad, sh erasektori omad, peaksid teatama palgalõhe suuruselt ja esitama tegevuskava selle kõrvaldamiseks.

Joonis 7. Sooline palgalõhe on väga suur, 2018 või viimased kättesaadavad andmed

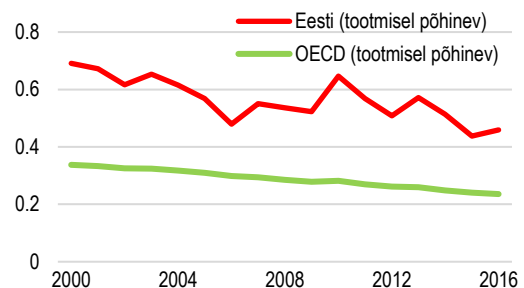

Allikas: OECD tööjõustatistika andmebaas.

Põlevkivist sõltuvuse vähendamine on peamine keskkonnanalane, sotsiaalne ja strateegiline väljakutse. Eesti on suure sõltuvuse tõttu põlevkivist OECDs kõige süsinikumahukam ja kolmas energiamahukaim riik. See tööstus rahuldab valdava osa Eesti energiavajadusest, moodustab 4% SKPst, on peamine töandja Kirde-Eestis, kus on suur tööpuuduse- ja vaesuse määr, ning seda nähakse kui riigi peamist energiapõhiselekt. Suurema rafineerimise suunas tehtavad jõupingutused parandavad küll ressursitõhusust, kuid see tööstus on endiselt saastav ja ohustab CO₂ heitkoguste rahvusvahelisi naftahindu.

Kodumajapidamisjäätmete kogus on suurenenud koos viimaste aastate sissetulekute suurenemisega ja ringlussevõtt on liiga väike, mistõttu tuleb parandada taristut ja stiimulit, et jäätmeid vähendada ja rohkem ringlusse võtta.

Joonis 8. CO₂ intensiivsus on suur

Allikas: OECD keskkonnasäästlikkuse näitaja andmebaas.

PEAMISED JÄRELDUSED	PEAMISED SOOVITUSED
Majanduskasvuks ja healuks soodsate makromajanduslike tingimuste loomine	
Viimasel tsüklilisel ajal on kulutatud planeerimata tulusid, mistõttu on eelarvepoliitika muutunud tsüklilisust soodustavaks.	Vältida tsüklilisust soodustavat eelarvepoliitikat ja lubada automaatsete stabilisaatorite vaba toimimist. Tugeva languse korral kasutada eelarveeeskirja kirjutatud erandklauslit.
Tootlikkuse kasv on olnud aeglane. Subjektivse heaolu üldine tase on OECD standardite kohaselt olnud madal.	Suurendada kulutusi meetmetele, mis suurendavad pikaajalist majanduskasvu potentsiaali ja kaasatust, nagu taristu ühilduvus, uuenduslikkus ja haridus.
Kinnisvaraga seotud maksutulud on väikesed, sest maksubaas ei hõlma eluasemeid. Tarbimismaksud on suured.	Kehtestada perioodiline eluaseme kinnisvara omandimaks. Kärpida tööjõu- ja tarbimismakse.
Varasem ettepanek tugevdada õigusraamistikku, et takistada rahapesu ja terrorismi rahastamist, ei läinud läbi parlamendi valimistsükli tõttu. Rahapesuvastaseid meetmeid on tunduvalt karmistatud ja valitsus koostab parlamendile uut ettepanekut.	Jätkata eeskirjade karmistamist ja lubada rahapesu kahtlustuse korral vara arestimine järelevalveorgani poolt ning suurendada trahve hoiatava tasemeni. Jätkata Põhja- ja Baltimaade koostöö tugevdamist finantssektori järelevalve ja rahapesuvastases valdkonnas.
Digitaalsete muutuste tootmispotentsiaali ärakasutamine	
Suur hulk planeerimisdokumente riiklikul ja valdkondlikul tasandil kattuvad ja tööstuse digiteerimist ei rõhutada piisavalt.	Koostada tööstuse digiteerimise poliitika terviklikul viisil tootlikkuse järelejäädumise vahendina ja kajastada neid valitsuse planeerimisdokumentides. Jälgida rakendamist.
Eesti äriühingud ei ole piisavalt seotud kutsehariduse ja -koolitusega ning oma töötajate täiendõppega.	Tugevdada koostööd avaliku sektori, ametiühingute ja tööandjate vahel, et suurendada nende kaasamist oskuste pakkumises, sh kutseharidus ja -koolitus ning täiendõpe.
Kõrgetasemelised töövõtted suurendavad üksikisikute oskuste kasutamist tööl, digiteerimise rakendamist, tootlikkusnäitajaid. Nende kasutus Eestis on peaaegu OECD keskmine.	Rakendada programm, et parandada selliste äride juhtimistavasid ja organisatsiooni toimimist, millel on tugeva võrgustiku loomise element, et levitada head tava ja vastastikust õppimist.
Digioskuste õpetamise organisatsioon, sisu ja kvaliteet varieerub kooliti ja õpetajad ei tunne end piisavalt ettevalmistunult, et õpetada digioskuseid ja kasutada digivahendeid.	Tugevdada õpetajakoolituste ja õpetajate digioskuste kutsealase arengu kvaliteeti.
Juurdepääs rahalistele vahenditele on väiksemate ettevõtjate jaoks pikaajalisel investeerimisel takistuseks, nende laenuotlused lükatakse tagasi või tagasilükkamise kartuses nad ei taotlegi laenu.	Soodustada alternatiivseid rahastamisallikaid, et täita VKEde rahastamisüngad.
Majanduskasvu kasumi võrdsemal viisil jagamine ja säästlikuma keskkonna loomine	
Teine pensionisammas on nõudnud suuri tasusid ja tulud on olnud väikesed. Kavandatud muudatused, mis võimaldavad fondidest raha välja võtta, tekitavad täiendavat lühiajalist riigitulu, kuid pikas perspektiivis ohustavad pensionide piisavust ja süvendavad eakate vaesust. Kavandatud muudatuste tagajärge pole piisavalt hinnatud ja avalik arutelu on olnud piiratud.	Mitte lubada pensionisüsteemi teisest sambast rahaliste vahendite väljavõtmist enne pensionile jäämist. Hinnata võimalike muudatuste tagajärge pensionisüsteemile, sh pensioni piisavust ja makromajanduslikku stabiilsust. Suurendada pensioniturgude konkurentsi ja muuta kõik kulutused läbipaistvaks.
Ravikindlustuskaitse ei ole terviklik ja omast taskust makstavad kulud on suured. Uuritakse viisi, kuidas laiendada kaitset kõigile.	Laiendada ravikindlustuskaitset kogu rahvastikule. Julgustada kindlustuse mittesaajaid endale tervisekindlustust taotlema.
Sooline palgalõhe on suur.	Nõuda soolisest palgalõhest teatamist ja esitama selle vähendamiseks tegevuskava, sh erasektoris. Hoida ettevõtjaid oma tegevuse eest vastutavana, nt nõudes aeglase edasiminekuga koht selgitusi.
Suur osa IKT spetsialistide on mehed, mis peegeldab varaseid haridusvalikuid.	Kohandada IKT tunde ja vabatahtlikke IKT-alaseid huvitegevusi, et need vastaksid nii tüdrukute kui ka poiste huvidele juba üldhariduskooli varases staadiumis ning väikelaste hariduses ja lastehoius.
Paljud töötud pole rangemate tingimuste tõttu töötuskindlustusega kaetud ning seetõttu ei saa kasu aktiivsetest tööturuprogrammidest.	Lõdvendada töötuskindlustuse abikõlblikkuse tingimusi.
Madala haridustaseme ja väheste oskustega inimesed töötavad suurema töökoormusega töökohtades, kus on suurem automatiseerimise ja digiteerimise oht.	Jätkata aktiivse tööturupoliitika laiendamist ja juurdepääsu parandamist, eriti töötute, puuetega ja suure töötusriskiga inimeste oskuste täiendamist.
Põlevkivitööstus on väga CO ₂ mahukas. Tööstus on ELi heitkogustega kauplemise süsteemis (ELi HKS) CO ₂ heitkoguste ja nafta rahvusvaheliste hindade suhtes väga tundlik.	Vaadata üle põlevkivi kaevandamise ja kasutamise maksud ning tasud, et kajastada tasusid ja välismõjusid, samal ajal tegeledes sotsiaalse heaolu ja energiapuuduse probleemidega.
Viimastel aastatel on kodumajapidamisjäätmete kogus suurenenud ja ringlussevõtt on väike.	Parandada jäätmete kogumise taristut ja suurendada selliste segaolmejäätmete tasusid, mis lähevad põletamise või prügilatesse, et stimuleerida ringlussevõttu ja jäätmekatte vältimist.